

יוצא לאור על ידי ארגון **חלקי בעמלי**
בתי מדרש לתורה וחינוך, לחרדים
העמלים לפרנסתם
רחוב קהתי 14 ירושלים
דוא"ל: helki.baamali@gmail.com

חלקי בעמלי

גליון מס' 16 | פרשת שמיני | כ"ו ניסן תשע"ג
גליון תורני - חינוכי לחרדי העמל

השבוע בגליון: חסד לאנ"ש בלבד | טיפ לשבת | חמץ לאחר הפסח | עזרה בבית | מה בתמונה | החג והשגרה | אלייך, חברה

צבר השורק

את הסיפור הבא שמעתי מחבר קרוב. "אתה חייב לכתוב את זה" - הוא הבהיר לי לפני, באמצע ואחרי הסיפור.

כל הפסח, מספר לי החבר, הסתובבתי עם תחושה של חוסר. נכון, ליל הסדר היה יפהפה, המון נחת מהילדים, חול המועד ממש נחמד, מפגשים משפחתיים, טיולים, גם שמעתי שיעור או שניים במהלך החג, הכל לכאורה מוצלח, אבל כלום לא מילא אותי, את הנפש. החג, החג עצמו, פסח עם כל העומק שלו כאילו חלף עבר לידי כשאני רק שומע את שריקת הטיסה שלו ליד אוזני.

ניסיתי, אוהו כמה ניסיתי. פתחתי ספרים מכל הסוגים, ספרים על החג וספרים על יציאת מצרים. למדתי את הפרשיות בחומש של יציאת מצרים וקריעת ים סוף. ניסיתי הכל, הלכה ואגדה, ליטאים וחסידים, וכלום. הרגשתי איך הפסח בורח לי בין האצבעות ונעלם כאילו לא היה כאן מעולם.

בשביעי של פסח התסכול שלי כבר החל להציק ממש, להרגיז. זהו, זה נגמר. נחכה לטיבוב הבא. הלכתי להתפלל מנחה אחרונה של חג כשאני מדוכדך וקצת כועס, על עצמי או על כל מי שאפשר להאשים. בחזור מהתפילה, כשנותרו עשרים דקות עד השקיעה, אני פוסע לעבר בתי לאכול את סעודת הפרידה מהמצה, כנהוג במשפחתי, ובדרך ישנו שטיבל חסידי, לא גדול, שהתאספו בו באותה שעה המתפללים לסעוד את סעודת הפרידה מהחג, ואני, ליטאי בן ליטאי, נעמדתי על רגל אחת להקשיב לדברים שנאמרו שם על ידי נואם שאינו מוכר לי.

לא משנה מה בדיוק שמעתי שם, מה שמשנה הוא שבעשר הדקות האחרונות של הפסח נדלק בי הניצוץ, הובערה האש בנשמתה, הפסח' חדר ללבי והחיה את נפשי. היה לי פסח.

"תכתוב", הוא אומר לי, החבר, "תכתוב שבעשר דקות אפשר להרוויח חג שלם, שאי אפשר לעולם לדעת מה דבר תורה קצר יחולל בליבך". "תכתוב", הוא אומר, "שכל אחד צריך לחפש את הדיבורים בסגנון שמתאים לו, ולא לחפש את המטבע מתחת לפנס". אז כתבתי.

תגובות, הערות ועצות, מתקבלות בשמחה בדוא"ל:

helki.baamali@gmail.com

קיץ בריא לכולנו

ל.ר.

ירושלים	ת"א	חיפה	ב"ש
18:26	18:41	18:33	18:43
19:39	19:41	19:41	19:41

דף היומי	ה'	ו'	שבת	א'	ב'	ג'	ד'
עירובין כז	עירובין כח	עירובין כט	עירובין ל	עירובין לא	עירובין לב	עירובין לג	עירובין לד
בבא מציעא ג, ב, י"א	בבא מציעא ג, א-ב	בבא מציעא ג, ג-ד	בבא מציעא ג, ה-ו	בבא מציעא ג, ז, ח-ט	בבא מציעא ג, ט-י	בבא מציעא ג, י"א-יב	בבא מציעא ג, י"ג-י"ד

הדפיסו, וקחו הביתה לשבת

התזכורת היומית של בן החורין

אין זה אומר שמעתה ואילך ייעלמו הקשיים, יתבטלו היצרים והאשראי בבנק כבר לא יציק. זה אומר שהשפעתו הרעיונית והסגולית של החג העניקה לנו כח להתמודד עם המחסומים הנפשיים הללו, היא יצקה בנו יכולת נפשית להאמין בעצמנו ולהתקדם למרות הקשיים, לממש את השאיפות שלנו לטוב למרות המעצורים שבדרך.

יכולת זו שניתנה לנו בחג החירות, מתנה זו, זקוקה עתה לעבודה מעשית שתוביל אותנו אל חג מתן תורה. ימים אלו של ספירת העומר הם ימים בהם האדם המשוחרר בונה לעצמו תוכנית מעשית, כיצד הוא רואה את עצמו מתקדם, באיזו נקודה הוא מעוניין ליצור שינוי, מה ואיך הוא עושה כדי לממש את כח החירות שניתן לו בחג הפסח.

עבור כך יש לנו תזכורת יומיומית. היום תשעה לעומר... היום עשרה לעומר... היי, כבר שבועיים חלפו... אנחנו מתקדמים - מזכירה לך הספירה. יום נוסף חלף, מה היה ביום הזה? מה רכשתי בשבוע החולף? האם בניתי בו את התוכנית האישית שלי? האם נכנעתי לשעבוד הישן, להרגל, לחוסר שימת הלב, או שהיום חל בי איזה שינוי קטן לטובה?

אכן, אין זה פשוט כל כך לבנות בתוך מרוצת עמל החיים תוכנית אישית של התקדמות יומית. אך אם נשב עם עצמנו ברגע של שקט פנימי (או אפילו נתייעץ שילווה את חיינו...) נוכל למצוא כמה אתגרים רוחניים שנרצה מאוד לעמוד בהם עד מתן תורה, ונייחד את זמן ספירת העומר היומית לחשיבה ממוקדת אודות מאוויינו הרוחניים. בזמן זה, נזכור ונעמיד מול עינינו את "כח החירות" שזה עתה מילא את ליבנו כש"יצאנו ממצרים", בחג החירות האחרון שעבר עלינו לטובה.

או אז, כשניצוק תוכן מעשי לחירות שלנו ונממש אותה, נוכל להגיע מוכנים לחג השבועות הקרוב, ולזכות לאורה של תורה הקובעת את החירות בליבנו לגמרי.

יום, ועוד יום. מספר ימים נוספים הופכים לשבוע. שבוע... שני שבועות, תשעה וארבעים יום שהם שבעה שבועות של הכנה לקראת חג מתן תורה. שבעה שבועות המורכבים מתשעה וארבעים ימים בודדים. תשעה וארבעים פסיעות של חירות, של טיפוס המוביל אותנו אל הפסגה. כל יום, כל פסיעה עם המשמעות המיוחדת שלה. כדי לקבל את התורה נדרשים תשעה וארבעים ימי הכנה, שכל אחד מהם מעניק קומה נוספת של יהודי המתכוונן למעמד הר סיני הפרטי שלו.

זה יכול להיעלם ולא להיות מורגש, מלבד מלמול מהיר של הספירה בכל ערב. אך זו יכולה להיות התכוננות גדולה המתחילה מיציאה לחירות ומסתיימת בקבלת עול. ארבעים ותשעה מדרגות המובילות מן העבדות אל התהוות חדשה של ממלכת כהנים וגוי קדוש. תהליך של התעלות מדרגת שאין בה קפיצות מיותרות, אך גם לא נסיגות לאחור.

מהי החירות?

בערב חג הפסח קיבלנו, או שלחנו לידדים, קרובים ומכרים, איחולים לבביים של חירות, "שנצא לחירות". פסח, חג החירות, נתפס בצדק כחג שבו כל אחד יכול לצאת לחירות כלשהי. אך מהי אותה חירות? ממה אנו רוצים להיות משוחררים? למי אנו משועבדים ומה יש בה בחירות הזו שכולם מדברים עליה?

החירות הנכספת הזו היא צורת חיים שמשוחררת מכל שעבוד או מפריע לבחור בטוב. השאיפות שלנו והרצונות הטובים נתקלים כל העת במחסומים ומעצורים. דאגות, יצרים, קשיים, לפעמים זה האגו שלנו שחוסם אותנו מלהתקדם למקום בו אנו רוצים להיות. החירות היא הפריצה של המחסומים הללו ויכולת המימוש של הרצונות שלנו להיות טובים יותר. החירות היא גם השחרור מהדעות המוקדמות שלנו על עצמנו הלוחשות לנו ללא הרף שאיננו יכולים, שאיננו מסוגלים. זוהי החירות.

לממש את הכח

בחג הפסח שעבר עלינו יצאנו לחירות.

דברי תורה הנאמרים ליד שולחן השבת, טעם מיוחד יש להם. אם הם גם עוסקים בפרשת השבוע, מעלה יתרה זו בודאי משה נופך רוחני לסעודה. ואכן, רבים מקפידים שלא לעבור את סעודת השבת ללא רעיון קצר על הפרשה, המתאם לגילם ולרמתם של השומעים שסביב השולחן.

אך יש משהו יותר מזה. כאשר ילדי המשפחה אומרים דברי תורה ליד השולחן, יש בזה מעלות מכל הכיוונים. מלבד עצם דברי התורה הנשמעים, הילדים מרוויחים מכך כמה דברים. ילד שאביו מבקש ממנו ביום חמישי או בערב שבת להכין "משהו על הפרשה", הדימוי העצמי שלו מתחזק, הוא נוכח לראות שההורים בוטחים בו וסבורים שהוא ראוי לשאת דברי תורה למשפחה כולה. על ידי אמירת דבר תורה קצר, ילדכם גם יתרגל לשאת דברי תורה ברבים, דבר שהוא קנין עוצמתי לכל החיים. מלבד זאת, כאשר הוא יאמר את מה שהכין, וההורים יקשיבו בתשומת לב, יחמיאו וישבחו, הביטחון העצמי שלו יגבר. ועוד לא אמרנו כלום על הנחת שלכם, ההורים...

ולפעמים, הילד הכין בחפזה, או שכח מה שהכין, והוא טועה תוך כדי אמירתו. כאן התפקיד של ההורים הוא לשחק, לא להעיר, לא לתקן. להניח לו לסיים, ולהחמיא לו. לא תמיד זה קל, לפעמים קשה לשחק, אך זהירות! זה יכול להרוס הכל, גם את הדימוי העצמי, גם את החשיבות שבשיאת דברי תורה ברבים וגם את הביטחון העצמי שלו. רק לאחר שיסיים, או לאחר הסעודה, ניתן לומר לו ביחידות (!) "בודאי התכוונת ל... נכון?".

לכל מי שזקוק לו. היא שומרת את המזון לחוג המצומצם של החברות הקרובות. אלו, האליטות, יזכו להשתתף בסעודתה ולאכול משלה. השאר - שירעבו. הרחמים של החסידה מצמצמים לחברות שלה בלבד, ואינם מכוונים כלפי כל מי שראוי לרחמים.

רחמים או כיתתיות?

ועדיין, הדבר טעון ביאור. אמת, היא מעניקה רק לחברות, אופייה אינו מושלם ואת חסידה היא גומלת רק לקרובות לצלחת. אך האם התנהגות זו היא מידה רעה כל כך, שמחמתה נאסרה החסידה באכילה? האם חסד לחברים קרובים בלבד הוא דבר שלילי?

כאן טמון יסוד חשוב, דק ועמוק. יכולים להיות שני בני אדם גומלי חסדים, אצל האחד ינבע החסד מתכונה חיובית ואצל השני ינבע אותו חסד מתכונה שלילית. אדם העושה חסד עם כל מי שנוקק לכך, מעשיו נובעים מרגישות אנושית, מלב רחום, מעין טובה. קשה לו לראות אדם במצוקה והוא נרתם לסייע לו. זוהי תכונה חיובית ואצילית, ואדם כזה הולך בדרכי ה' - מה הוא רחום אף אתה!

אך אדם הגומל חסדים רק לסביבתו הקרובה, רק לחוג או לעדה אליהם הוא משתייך, מוכיח בזה שמעשי החסד שלו אינם נובעים מרחמים, אלא אדרבה מכיתתיות והשתייכות מגזרית צרה, שהרי הרחמים אמורים לפעול גם כאשר הנצרך לסייע הוא בן חוג או עדה אחרים. חסד כזה, לא רק שאינו מלמד על תכונות טובות, אלא להיפך, הוא מלמד על מבט צר ופלאני, המסווג את בני האדם לפי השתייכותם החברתית, ולא מרחם על האדם באשר הוא. חסד כזה, הוא חסדה של החסידה, ההופך אותה לעוף טמא האסור באכילה.

אחד העופות המנויים בפרשתנו ברשימת העופות האסורים באכילה, זו החסידה. אנו יודעים ששמות בעלי החיים בלשון הקודש אינם מקריים, מי שהעניק לבעלי החיים את שמותיהם היה אדם הראשון, פסוק מפורש הוא בפרשת בראשית: "ויקרא האדם שמות לכל בהמה ולעוף השמים ולכל חית השדה", וקריאת השמות חכמה רבה הייתה בה, כפי שביאר הרמב"ן, שכאשר העביר הקב"ה את כל בעלי החיים לפני אדם הראשון, הוא הכיר את טבעם וקרא להם שמות הראויים להם לפי אופיים וטבעיהם.

ואכן, במסכת חולין אמר רבי יהודה: למה נקרא שמה חסידה, מפני שעושה חסידות עם חברותיה, ופירש רש"י מהי החסידות של החסידה, שהיא מחלקת את מזונותיה לחברותיה. נראה אם כן שלחסידה יש אופי מיוחד במינו, שונה מרוב בעלי החיים. היא אינה שומרת לעצמה את המזון שהיא מוצאת, אלא משתפת את חברותיה בשלל.

האופי הבעייתי

ואופי זה מעלה תמיהה גדולה. הלא בביאור טעם האיסור לאכול בעלי חיים שאינם כשרים כתבו רבותינו הראשונים יסוד גדול, והוא שבעלי החיים שנאסרו באכילה הם בעלי אופי אכזרי ורע, ובכדי שיתעלה היהודי ולא תיפגם עדינות נפשו ואצילותו של עובד ה', נאסרה האכילה של בעלי חיים אלו, וכפי שדרשו חז"ל את הפסוק "ונטמתם בס" - שהמאכלות האסורים מטממים את ליבו של האדם. מדוע, אם כן, נאסרה החסידה בעלת האופי המתחסד באכילה? מהו האופי הבעייתי שלה שמחמתו היא אסורה באכילה?

דבר זה נוכל להבין כאשר נדייק את דברי רבי יהודה, שהחסידה עושה חסידות עם חברותיה. החסידה אמנם אינה שומרת את מזונה לעצמה, אך גם אינה מעניקה אותו

מדברים חינוך | הרב שלמה ברוך בלוי

מנחה זוגי ויועץ חינוכי

עזרה בבית

הלכה למעשה | חמץ לאחר הפסח

הרב ארי נתנאל מור, רב ומו"צ בביתר עילית

שאלה: האם מותר לקנות בחנויות "דיוטי פרי" (duty free) בימים אלו שאחר הפסח, או שקיימת בעיה הלכתית בגלל חמץ שעבר עליו הפסח?

תשובה: מותר לקנות בחנויות "דיוטי פרי" בחו"ל שבבעלות גויים. אך חנויות בארץ שהן בבעלות יהודית, אם נמכר בהן חמץ בימי הפסח יש להימנע מלקנות בהם אם אפשר, אפילו אם יש להם תעודת מכירת חמץ, ובמקומות שאין בהם תעודת מכירת חמץ אסור לקנות מהם.

המקורות בהרחבה: אסרו חכמים לאכול וליהנות מחמץ שעבר עליו הפסח והיה ברשותו של יהודי שלא קיים בו את מצוות הביעור. אמנם חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח אינו אסור כלל, כיון שאין מוטלת עליו חובת ביעור. ולכן נהגו לעשות "מכירת חמץ" לפני פסח לנכרי, ועל ידי כך אין בו חובת ביעור. לפיכך חנויות של נכרים מותר לקנות מהם חמץ לאחר הפסח, אע"פ שאותו חמץ היה ברשותם כל ימי הפסח, ובכלל זה חנויות הדיוטי פרי בחו"ל.

חנויות השייכות ליהודים, או שיש להם זיכיון מאת חברה נכרית אבל המפעילים יהודים, אם עשו מכירת חמץ קודם הפסח מותר לקנות מהם אחר הפסח, וצריך לבדוק שיש להם תעודת מכירת חמץ.

אמנם כל זה בחנויות שבימות הפסח לא מכרו חמץ, אבל חנויות של יהודים שמכרו חמץ בימי הפסח, למשל "וויסקי" ו"דוקה" וכדומה, אע"פ שחלק מן הפוסקים מתירים וסבורים שהחמץ שנמכר בימי הפסח הרי הוא כגזל מן הנכרי ואינו מבטל את המכירה שנעשתה, ולכן שאר החמץ שבחנות אין בו משום חמץ שעבר עליו הפסח. מ"מ הרבה מן הפוסקים סבורים שמכירה זו אינה מועילה כלל, שהרי עיקרה של מכירת חמץ הוא גילוי דעת שהמוכר אינו רוצה בחמץ, ואם הוא מוכר חמץ בפסח מעשיו מוכיחים שהמכירה בטלה, וממילא יש בזה איסור "חמץ שעבר עליו הפסח" למרות שיש להם תעודת מכירת חמץ.

ולכן מן הראוי, אם אפשר, יש להימנע מלקנות בחנויות שבבעלות או בזיכיון יהודי שמכרו חמץ בימות הפסח, אפילו אם יש להם תעודת מכירת חמץ. ומקומות שאין להם תעודת מכירת חמץ אין לקנות בהם כלל.

חשוב לדעת! בחנות הגדולה של "גיימס ריצ'רדסון" אסור לקנות חמץ, ובכלל זה וויסקי ודוקה וליקר כיון שהוא חמץ שעבר עליו הפסח.

מכון מצוות ה' mitzvathashem@gmail.com

למושג של "שיתוף בית". אם יכונסו כל הילדים, וידונו באורח חפשי ובוגר על השיתוף בבית, ועל כך שמי שמרים יד לפעילות השוטפת אינו עבד או "פראיר" של אף אחד, אלא עושה את חלקו בשותפות - הגישה תשתנה, וגם יהיה להם יותר קל לעבוד.

כשהאווירה בבית תשתנה, יושבו יהיו שמחים יותר, ויהיה להם יותר קל לצאת מהקטנוניות של "אני כבר עשיתי הוא עוד לא עשה"... היצירתיות של ההורים לא צריכה להתמקד רק בכפיית הנהלים הברורים, אלא יותר ביצירת האווירה המשפתת, השמחה והאהובת.

אנו אוהבים את הבית שלנו לכן אנו מנקים אותו. אנו שמחים לשהות במשפחתנו לכן אנו מורידים מהשולחן... ככל שהאמרות הללו לא התיינה סיסמאות בלבד אלא דרך חיים, יחליפו ניצני ההבנה את הויכוחים העקרים שלא נגמרים. בבית שלנו שמחים לעזור... ידווחו הילדים בעצמם.

האמת היא שבכל עסק שבעולם, יש הבדל בין מנהלים היודעים להפוך את העובדים לשותפים, לבין אלו שעושים במו התנהגותם את הפועלים לנתנים ממורמרים. את הרווח יקצרו רק אלו הראשונים, המבניים, כי בני אדם, ללא הבדל של מעמד... לא אוהבים להיות רמוסים ונכנעים. אנשים אוהבים להרגיש שותפים - זה סוד ההצלחה.

גם בבית, העסק המשפחתי הגדול הזה, אפשר להצליח יותר, הרבה יותר, אם הילדים ייהנו מהשותפות... ירגישו שהמטבח הוא שלהם, שהסלון הוא חלק מהם, וצרכי הבית הגדולים והקטנים הם צרכיהם ממש. אפשר לשתמש בתורנות, מותר לעשות מצבעים, ניתן גם לגעור מעט בשעת הצורך... אבל אסור לשכוח את העיקר - צריך לנטוע תחושת שייכות ושותפות.

שאלה: במשפחתנו ברוכת הילדים, מתעורר מדי פעם יזכור מי יעשה מה. הילדים נדרשים להושיט יד לעזרה והם לא ממש מעוניינים בכך. הדברים האלו מעייפים אותנו כהורים, ואנו רוצים לנצל פינה זו לשאלו: איך מחנכים את הילדים לעזרה ולרצון טוב לעזור?

תשובה: ראשית, עצם הויכוח על התפקידים, למרות שהוא לגיטימי ומוכן לגמרי, מעיד על חוסר בהירות במטלות של הבית בעיני הילדים. נוצר מצב האומר, שיש הבדל בין באי הבית - יש כאלו שנושאים בעול, ויש שפטורים הימנו. ההתמקדות צריכה לבוא בכיוון הזה.

זה לא סוד, שאנשים אינם אוהבים לעבוד! אין כך בעיה מהותית מעבר לטבעו העצל של האדם שואף המנוחה. רק דבר אחד ויחיד יכול לדרבן את האדם להתרומם מרובצו ולהתחיל לפעול: המניע... לכל אחד מניע משלו, למה הוא קם בבוקר, ומדוע הוא עמל כל כך... לעולם לא נמצא אדם שפוי שיעבוד סתם כך... גם מי שעבודתו היא חייו ובריאותו, הרי שהם - החיים והבריאות שלו - המניע של הפעילות שלו.

כאשר עצם העובדה שאמא ביקשה - אינו מניע מספק, הרי שנכשלנו כבר בתחילת הדרך. אך כיון שמדובר בנערים רכים בשנות הבניין שלהם, עלינו לחדול מלשפוט אותם על אי כיבוד האב או האם, ולמצוא את הדרך היעילה שתגרום להם להתרגל לעזור בבית.

למה אנחנו מנקים את הבית? למה אנחנו מטפחים ומייפים אותו? רק סיבה אחת יש לכך - הוא שלנו! אנו חשים שבכך אנו מהנים את עצמנו בלבד, ולא עושים טובה לאף אחד. מאותה סיבה יעזרו גם הילדים, אך ורק כאשר הם יחושו שהבית הזה הוא שלהם, שהם שותפים פעילים לאותה סוגיה שנקראת עבודה בבית.

צריך להחליף את המושג של "עזרה בבית",

ליצירת קשר: 8647729@gmail.com

"להבהיר את עמדתם", כך התבטאו.

הם אמרו שבעיקרון הכל נכון, ושהיטבתי לתאר את המערכת המשפחתית שלהם (אלו מילים חגיגיות). אבל... ובכן, משהו כאן אולי לוקה בהקצנה יתרה. הם אמנם עסוקים מאד ויש להם "בית של גדולים", ועדיין - כיצד כל זה מסביר את הבידוד החברתי של חני? ואת ההרגשה שלה שהמורות לא מתייחסות אליה ואפילו מפלות אותה לרעה? "אתם צריכים להבין", אמר לי האב בלשון רבים מכובדת, "אנו בעצמנו אנשי חינוך. יש לנו מודעות גבוהה לכל מה שקורה בבית ומחוזה לו. הכל בשליטה מלאה ותחת עינינו הפקוחה, ברור?" כן, זה ברור. חזרתי שוב על הדברים, הסברתי כמה פרטים שהופיעו בציוויה של חני וסיכמתי את האבחון. משום מה היה חשוב לי שדווקא זוג הורים חינוכי - אליטי כזה יקבל בהכנעה כמה מילות יעוץ על בת הזקונים שלו. נפרדנו לשלום.

כעבור שבוע השתתפתי ביום עיון מיוחד שארגן המכון בו למדתי בתחילת דרכי המקצועית. היו שם הרצאות מעניינות שנגעו בקשיים אצל ילדים, לחידושים בתחום פענוח ציורים ועוד. אחת ההרצאות עסקה גם בפענוח ציורים של האוכלוסייה הבוגרת, שיש לו פרמטרים וכלי אבחון שונים מאלו של הילדים. המרצה היה מרתק ואמפתי במיוחד, לכן לא היססתי כאשר ביקש בספונטניות מתנדב מן הקהל שיסכים לאבחון במקום של ציור עץ.

ציירתי, עץ גבוה ועשיר בפרטים. השתדלתי להתעלם מכמה מושגים שהיו ידועים לי בנושא ציורי עצים, כדי לשמור על טבעיות. בזיכרונות מה הושטתי את הדף. היה ברור לי שחשורנות לא יאמרו בפורום כזה, והייתי גם בטוח במחמאות ובשבחים שאקבל. אני נחשב בעיני כל מכירי לאדם אחראי, מסור והגון. איש משפחה חם, בעל אופקים רחבים, נכון לעזור ולסייע לסביבה. נו, הבה נשמע זאת רשמית... ואכן, שמעתי כל זאת אבל היה בהחלט גם חלק נוסף: "ממה אתה לחוץ כל כך?" - שאל אותי המרצה בחיבובות, "למה אתה מנסה כל הזמן להצליח יותר? לגרום למשפחתך להצליח יותר? הוא פירט כמה מאפיינים לאנשים כמוני, שבעומק ליבם מרגישים פחות ושואפים ליותר. קצת מלחצים את מי שלידם, לא כ"כ מרוצים, נחיתים..."

היה לי מה להסביר, והרבה. יש נחיתות שהיא סוג של אמביציה, ולחץ שהוא מנוף לעליה אצל ובתוכי ועל שפתי. הייתה כאן נקודה קצת חלשה, שרצייתי להגן עליה ולהפוך אותה לחזקה ולחיובית. פתאום נזכרתי בהורים האלו, של חני. כמוני, מבקשים שהמאבחן יראה את התמונה בשלמותה. שיבין שאין כאן פגם בהם או באישיותם, אלא חלק אחד של התמונה שכמונבן ראוי לתשומת לב. אולי אני וגם הם רוצים להבהיר שיש כאן מכלול, לא רק פרטים, והמכלול הזה חיובי וטוב, וכולנו, הורים ושאנים, משתדלים לשפר את התמונה ככל האפשר, תמיד. זה היה רגע שבו אני ולקוחותי, לא רק הוריה של חני, קיבלנו אישור וחותרים ליופיה של התמונה שלנו, לפריחתו של העץ באשר הוא, ללא 'ניתוחים', ללא מסקנות.

במקצועי אני עוסק בפענוח ציורי ילדים. זהו עולם מרתק ומסעיר, שהעיסוק בו מעניק לי המון אתגר, מאמץ מהנה וסיפוק. אני משקיע הרבה גם בלימוד ובהעשרה בענייני חינוך ויעוץ. כדי להבין מה שהציור מספר אתה חייב להיות מודע למושגים מעולם הנפש. מאפייני מצוקה, למשל, דפוסי חשיבה מעוותים, קשרים מהותיים... כשאני מפענח ציור ילדים, תמיד יש באפשרותי לתת גם רקע לכיוון הטיפול הנדרש. אני מקיים קשרי מקצוע הדוקים עם יועצים ומטפלים רגשיים העוסקים עם ילדים, ומרגיש, מעבר למקצוע ולפרנסה, תחושת שליחות וסיוע פנימיים ומהנים.

אני יודע, יש הרבה אנשים שמתייחסים אל המקצוע שלי בביטול ואפילו בלעג. זכותם. חבל שאיני יכול, מטעמי אתיקה, להקליט כיצד נשמעת שיחה רגילה בחדר העבודה שלי: "לא האמנתי שזה כל כך אמיתי" - במגוון צורות וסגנונות. אישית איני מביע דעה בנושא כלל. הציורים ומה שהם מספרים עושים את העבודה בשבילי, אז למה להתאמץ?

הזוג שישב לפני באותו יום בשעת ערב מאוחרת, היה שייך כנראה לחלק המתייחס בביטול. נו, רק מלכתוב את שמם ביומן הפגישות עבר בי איזה רעד של התרגשות. המדובר במשפחה מאוד מכובדת בעירנו. כל אחד מהם איש חינוך בפני עצמו, והנה הם באים אלי ליעוץ בנוגע לבתם בת התשע. יפה. ידעתי מיד שהם יופתעו, ולא כ"כ יאהבו את מה שיש לי לומר.

"חני שלכם", התחלתי, "ילדה מאוד מאוד רגישה ומרגישה. היא חווה דברים ומאורעות בצורה חזקה, גם יחסית לגיל שלה וגם באופן כללי. חוץ מזה, היא עדינה ורגישה, וקשה לה לשאת פגיעה, מצוקה או מתח. הקטנה בבית, מן הסתם?" - הם הנהנו. הנהנון של האם היה נמרץ, כאילו אמרה לי: "נו, ברור. כל ילדה בת תשע היא רגישה ומרגישה, לא? מה בעצם אתה בא לחדש?". לא התרגשתי. היחידוש יבוא מיד.

במילים ברורות סיפרתי להם איך חני מרגישה במשפחה שלה, שלהם. אחים ואחיות גדולים, חלקם נשואים ובעלי משפחות, והאחרים בחורי ישיבה ובנות סמינר. כולם יחד, וכל אחד לחוד, מוצא כתובת ליכולותיו החינוכיות על גבה של חני הקטנה.

כן. ברור שהיא זוכה להרבה אהבה ופינוק. אבל קיים כאן גם "חיבוק דב": איפה היית ומה עשית. ליד מי ישבת בטיול ולמה את עצובה. תוותר לשימי האחייך התינוק ותפסיקי לבכות כמו תינוקת. הבגד הזה לא מתאים לך ועם ציבי את לא מתחברת. אכלת כבר מספיק ומותר לך לעזור להוריד מהשולחן..."

הם החליפו מבטים, ואני עברתי הלאה: "ואיפה אתם בתמונה?" בתמונה - תרתי משמע. הטיתי לכיוונם את דף הציור של הילדה. אבא ואמא עמדו רחוקים, בפניה, מצוירים רק בפרופיל בקו ילדותי מובהק.

"ההורים קצת רחוקים, עסוקים, הא?" - ניסיתי להזדהות איתם בחיבובות. "כן, כמוכן, הילדה זוכה לתשומת לב מרבית, אבל משהו כאן בהחלט קורא לעזרה, לחוץ, מבלבל, לא מוצא לעצמו מקום". הוא ליטף את קניו מעשה חשיבות, היא שיחקה בעט הפרקר שבו רשמה על דף את דברי. הם לא התנגדו לי, אבל כן ניסו

הגות | הרב אליהו מאיר פיינלזון

ראש ישיבת פתחי עולם, ירושלים

החג והשגרה

מוצאי שביעי של פסח, ממחיש מאד עיקרון חשוב ויסודי בחיינו. עיקרון זה קובע, שכל שאירועים גדולים יסעירו את חיינו, בסופו של דבר האירועים הללו יחלפו מעלינו, והשגרה תשוב לעולמנו. חג הפסח הוא בלי ספק אירוע עוצמתי, שמצליח לשנות באופן משמעותי הרבה מדפוסי חיינו, והנה ברגע אחד הוא מסתיים, וכל העניינים חוזרים למתכונתם הרגילה. כנראה החיים הם מסלול ארוך ואפור של שגרה, וההבזקים המעוררים המפסיקים את שטף האירועים הרגילים, אינם יכולים לעשות שינוי של ממש בחיים עצמם.

ילדים, בדרך כלל, מתייחסים לעיקרון הזה כאל חוק אכזרי. מדוע השגרה מנצחת תמיד? איך מצליחים ימי החול לכבוש את מקומם של החגים? אנשים מבוגרים, כך נדמה, מתייחסים אל חוק הטבע הזה, כאל חוק מבורך. סוף כל סוף שבה השגרה הנעימה. המחלוקת הזו, בין מבוגרים וילדים, נוגעת גם לשמחות משפחתיות. ערב חתונה או בר מצווה, הצעירים שבמשפחה מתמלאים עליצות, ואילו המבוגרים מקבלים את האירוע באנחה כבושה. נראה ששורש הוויכוח הוא ביחס אל האירועים הזמניים. זה נראה כאילו הילדים התמימים הולכים שולל אחרי העוצמה שבחידוש. הם כאילו מאמינים לתחושה, שהחג או השמחה, משנים את המציאות. ואילו המבוגרים בעלי הניסיון והזיכרון המפותח, כבר מכירים את טבעו של עולם, ואינם מתפתים אחרי ההבטחה שבאירוע הזמני. מי הוא הצודק בוויכוח הנצחי הזה? ואם השגרה כל כך נעימה ומבורכת, אמיתית ומרכזית, כגרסת המבוגרים, מהי התועלת באותם אירועים שפורצים לחיינו, ואינם מצליחים לשנותו?

כרגיל במחלוקות כאלה, הצדק איננו עם אחד מן הצדדים, אלא עם שניהם. לא נוכל לחזור לעולם הילדים, ולשקוע בחוויה הזמנית, כאילו הייתה נצח. כבר עברנו חגים רבים, שהסעירו ורגשו אותנו עד בלי די, ולמדנו כבר שהם מסתיימים ברגע אחד, והעולם יחזור כשהיה. אבל חשוב שנזכור, שיש צדק רב גם בתפיסה הילדית. החג, למרות שלא בא כדי לשנות את עולמנו, הוא גם לא נועד להיות אירוע חיוור ולא מרגש. הוא בא כדי להטביע מסר, בחיי השגרה שלאחריו. החגים והשמחות, שהתורה קבעה בחיינו, נועדו כדי ללמדנו פרק במשמעותם של החיים. וכדי שיפעלו את פעולתם הראויה, כדאי שניתן להם לכבוש את ליבנו, לפחות בזמן הופעתם.

אין ספק, שהחגים לא באו לשנות את החיים. הם גם לא באו להיות תחליף לשגרת החיים, שכנראה, היא העיקר והמרכז, ובה עלינו להשקיע את מירב האנרגיה שלנו. המועדים, כשם כן הם, אירועים זמניים. אבל, הם באים במלוא עוצמתם, כדי לומר לנו משהו על השגרה. לומר לנו משהו על ערכם ומשמעותם של החיים. אולי, אם נקשיב קצת יותר למסר של החגים, השגרה הארוכה והקבועה, לא תהיה כל כך אפורה.

בשבילך | בשביל המיוחד שלך

אלוקי חברה

אין ספק שלכתיבות הקודמות שלי יש השפעה, ולמה שקראתי ואני קוראת. באיזה מספר אנחנו? 500? 1000? יותר? כנראה יותר.

קחי לדוגמה כל אחת מהפעולות שלך היום, בעבודה, בבית או במקום אחר. קחי לדוגמה כל שיר חדש שהכרת בפסח. כל בגד חדש שקנית. לכל דבר כזה שותפים מאות אנשים, שמים ואדמה ופרח וגלי ים וחולות החוף ואבני דרך וחיפושיות חמודות ויללת חתול וציוף ציפור וחוט חשמל וגומי קפיצה וסיכת בטחון ופטישי שניצל ו... אין לדבר סוף. כי כולנו בזיקה תמידית זה עם זה, וכולנו בזיקה עם דוממים וצומחים בעולם כולו. כשמשהו נע בנו, נע משהו גם בהם, וכן ההיפך. כל אבן שנזרקת למים מניעה אוושות אינסוף, באינספור מעגלים.

הנפרדות שבה אנו רגילים לראות את עצמנו ואת כל היתר, היא תעתוע. אשליה בלבד. אין 'אני', 'את', 'הים', 'מזג האוויר', 'השכנה'. כל אחד מהם נמצא גם בכולם, וכולם נמצאים בו. הדבר הוא כך, בין אם פקחנו עין לראותו, ובין אם לאו. הוא לא נתון להסכמתנו או להתנגדותנו, הוא פשוט כך. קיימת מערכת גומלין מופלאה וענפה מאד בין הכל לכולם תמיד.

אני יודעת שיש בינינו לא מעט קוראות שמחכות למסקנות. לא אתן אותן, הן פחות חשובות. בינתיים מספיק שנפקח עין ואזן ונלמד לראות זאת, איך אנחנו בנויים מכל מה שאינו אנחנו, ואיך אנחנו בנויים את סביבתנו. איך אין הפרדה בין שום דבר לשום דבר, למרות שכך התרגלנו לחשוב ולראות. הקדישי לכך כל יום כמה דקות של התבוננות, התאמני קצת להבחין במערכת הגומלין המופלאה הזו.

חולבת אילך
נחמה

לתגובות: helki.baamali@gmail.com

נסי לחשוב, או נכון יותר - לחשב, כמה פריטים (כולל בני אדם) שותפים ליצירת הטור הזה, שאת קוראת עכשיו.

בואי נתחיל: יש אותך, הקוראת (1), את ודאי משפיעה עלי במחשבה על הטור ובכתיבתו. אני שמה לנגד עיני כמה וכמה נשים חרדיות ממכרותי ומקרובותי (2-6) שבעליהן עובדים לפרנסת משפחותיהם, כדי שארגיש את קהל היעד שיקרא אותי בעוד כמה ימים. יש אותי, הכותבת (7). יש את עורך העלון (8), שאליו אני מעבירה את הטור, ויש גם עורכים ואחראים מעליו (9-10). המעמד (11), המגיה (12), האחראי על ההפצה במייל (12). עכשיו מתחילים המספרים הגדולים, שאותם אני יודעת למנות: יצרני המחשבים שבהם אתן קוראות את העלון, ספקי וטכנאי המחשבים. מי שלימד אתן לפתוח מיילים ולקרוא, גם לענות. ספרים וטורים שקראתן בעבר, והם גרמו לכן לרצות לקרוא עוד. נחזור אחורנית: מורות שלי בסמינר, ובכל ההשתלמויות הרבות שלמדתי ואני לומדת, שדבריהן נמצאים בי ומנקדים את רעיונות וכתובתי. הורי היקרים זכרונם לברכה, בעלי זכרונם לברכה, שהשקוני שדותי ממעיינותיהם, ורוחי מחוברת לרוחם. נשים שאני פוגשת, באינספור הזדמנויות, והן מניעות את גלגלי המחשבה וההבנה. הפצים שהיו בידיהן, שירים שהן שרו או זמזמו, כסף שהן הוציאו או לא, סלט ופיצה שהן אכלו או לא, הבנתן, הקשבתן, ידידותן, כעסיהן ושאלותיהן, דעותיהן ותהיותיהן וכך הלאה.

הכורסה שעליה אני רגילה לשבת בשעת כתיבה, מי שייצר אותה. העצים שגדלו אי שם בעולם, ומישהו ניסר אותם, כשרוח ושמש על פניו וידיו. אחר כך עובדו העצים והובלו למפעל ששם יוצרה הכורסה. באופן דומה שותפים גם האריגים שמצפים את העץ, וכל מי שהיה שותף לעיבודם, לשווקם ולמיקומם בכורסה.

מה שחיפשת

מדור אינפורמטיבי. אנו משתדלים לבדוק את המידע, אך אין בפרסום זה משום אחריות על התכנים המתפרסמים.

נשמח לקבל מידע מסוג זה בדוא"ל: helki.baamali@gmail.com

סיפורה של ספירה

<<< הרצאה מרתקת מפי הרב זאב קצנבלוגן על ספירת העומר, משמעותה והשפעתה על חיינו.

באתר 'הידברות' <http://www.hidabroot.org> / רישמו בלשונית החיפוש את המילים "סיפורה של ספירה" ותיכנסו ל-45 דקות של צפיה מהנה ומחכימה.

לא מפספסים!

<<< אם קורה לכם שאתם שוכחים את ספירת העומר, יש מי שמוכן להזכיר לכם.

קבלו תזכורת יומית, בחינם, ב-SMS או בדוא"ל, באמצעות הרשמה קצרה באתר 'העומר' <http://www.haomer.org> / אומרים שמי שנרשם לא יכול לשכוח לספור...

סמארטפון מסונן

<<< אם אתה צריך סמארטפון לצרכי העבודה, ואינך מעוניין להיחשף לעולמות התוכן שהוא פותח מול עיניך עשרים וארבע שעות ביממה, קיים עבורך פתרון.

באמצעות אתר זה <http://www.galaxykosher.com> תוכל למצוא דרך להימנע מחשיפה לא רצויה זו. בהצלחה!

קוראים מגיבים

לכבוד חלקי בעמלי

קיבלתי בערב החג את העלון, ואני מרגיש צורך לשתף אתכם בהנאה הגדולה שגרמתם לי. מאמרים מצוינים, סיפור מעולה, הלכות מעשיות ומובנות. גם אשתי נהנתה מאוד מהמאמרים לנשים. בקיצור, גליון מקסים.

בקשר למאמר המערכת אודות הקמפיין המביש על החרדקי"ם, רציתי לחזק את ידכם. לפלא בעיני שאף עיתון חוץ ממכם לא ראה לנכון לגנות את המודעות האלו. האם זה מלמד על הסכמה שבשתיקה? אני מאוד רוצה להאמין שלא. אז מה פשר האילמות הזו? מדוע דבר כזה עובר ללא תגובה הולמת? זה מכעיס ומקומם.

נקודה נוספת, עצם ההשוואה המקוממת לחיידקים, יצורים מזיקים, היא בזויה ופסולה. התקפה חריפה כזו על ציבור שהוא חלק בלתי נפרד מהמגזר החרדי לא זכורה לי. הם הגזימו לחלוטין.

ישר כח ותצליחו בעבודה קדושה זו

ג. ש. ירושלים

שלום רב

בגיליון האחרון שלכם יצאתם בהתקפה-מגננה מול הקנאים, ורציתי להעיר על זה כמה הערות.

א. יש הרבה קנאים, כמו סאטמר וכדומה, שאינם שותפים למעשים הללו. יש להם את האידאולוגיה שלהם, אבל הם לא תוקפים אחרים, וחשוב לציין את זה.

ב. האם במאמר זה אתם מביעים תמיכה בהליכה לצבא? אם לא, היה כדאי שגם את זה תדגישו.

ג. נכון שהמודעות שהם הפיצו מוגזמות, אבל יש בהם גם דברים טובים, כמו המוכנות לשמור בכל מחיר על מסורת אבותיהם, כמו ההימנעות מקבלת תקציבים (שלא כאחרים שמדברים על קנאות אבל כשה מגיע לכיס...). גם את זה חשוב לציין.

בברכה, ג.ו.

ניתן לשלוח תגובות לדוא"ל: helki.baamali@gmail.com